

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

ATATÜRK'ÜN TÜRKİYE VE KKTC DIŞINDAKİ ÜLKELERDE BULUNAN MÜZE, HEYKEL VE ANITLARDA YAZILI ÖZLÜ SÖZLERİ

Seydahmet SOYLU*

Dünyadaki hiçbir devlet adamı ve önderin, kendi ülkesi dışındaki ülkelerde, Atatürk'ünki kadar çok anıt ve heykeli yoktur. Diğer ülkelerdeki cadde, sokak, meydan, park, bahçe, orman, hastane, su kanalı, okul gibi yerlere en çok adı verilen kişi de Atatürk'tür. Dünyadaki Atatürk simgeleri bunlarla da sınırlı değildir; birçok ülke Atatürk konulu posta pulu ve zarfı bastırılmış, Atatürk'e ait sözleri benimsemiştir.

Atatürk'ün değişik ülkelerdeki birçok yere yazılmış 20 özlü sözü vardır. Bunlar şunlardır:

1- “Yurtta barış, dünyada barış”

Gazi Mustafa Kemal (Atatürk), kurucusu ve genel başkanı olduğu Cumhuriyet Halk Partisinin (CHF) 20 Nisan 1931 tarihli millete beyannamesinde şöyle demiştir: **“Cumhuriyet Halk Partisinin yerleşik genel siyasetini şu kısa cümle açıkça anlatmaya yeter sanırım: Yurtta Barış, Dünyada Barış için çalışıyoruz”**¹

Atatürk'ün bu beynamede geçen **“Yurtta barış, dünyada barış”** özlü sözü, 17 ülkenin 20 farklı yerinde yazılıdır:

1.1. ABD, Washington, Sheridan Circle, **Atatürk Heykeli**: **“PEACE AT HOME, PEACE IN THE WORLD”** (İngilizce)

1.2. ALMANYA, Bad Kreuznach, Parkhotel Kurhaus, **Atatürk Salonu**: **“FRIEDE IM LANDE, FRIEDE IN DER WELT”** (Almanca)

1.3. ALMANYA, Wuppertal, **Atatürk Büstü**: **“YURTTA BARIŞ, DÜNYADA BARIŞ”, “FRIEDE IM LANDE, FRIEDE IN DER WELT”** (Türkçe ve Almanca)

1.4. ARNAVUTLUK, Elbasan, **Busti Mustafa Kemal Ataturk (Mustafa Kemal Atatürk Büstü)**: **“PAQE NË MËMËDHE PAQE NË BOTË”, “YURTTA SULH, CİHANDA SULH”, “PEACE AT HOME, PEACE IN THE WORLD”** (Arnavutça, Türkçe, İngilizce)

1.5. AVUSTRALYA, Albany, **Mustafa Kemal Atatürk Sculpture (Mustafa Kemal Atatürk Heykeli)**: **“PEACE AT HOME, PEACE IN THE WORLD”** (İngilizce)

* Emekli Eğitim Müfettişi

¹ <http://nek.istanbul.edu.tr>, Gazeteden Tarihe Bakış Projesi. Cumhuriyet, “Gazi Hazretlerinin Millete Beyannamesi”, 21 Nisan 1931, s.1, 5

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

1.6. ÇEKYA, Prag 6, Çek-Türk Dostluk (İşbirliği) Parkı: “Mir doma, mir ve světě”, “Peace at Home, Peace in the World”, “Yurtta Sulh, Cihanda Sulh” (Çekçe, İngilizce, Türkçe)

1.7. EKVADOR, Quito, Türkiye Parkı, **Atatürk Anıtı**: “YURTTA SULH, CİHANDA SULH”, “PAZ EN EL PAIS, PAZ EN EL MUNDO” (Türkçe ve İspanyolca)

1.8. GAMBİYA, Banjul, Banjul, **Gambiya Silahlı Kuvvetler Eğitim Okulu**: “PEACE AT HOME, PEACE IN THE WORLD” (İngilizce)

1.9. GUATEMALA, Quezaltenango, Guatemala Dışişleri Bakanlığı **Atatürk Büstü**: “PAZ EN EL PATRIA, PAZ EN EL MUNDO” (İspanyolca)

1.10. HOLLANDA, Amsterdam, **Atatürk Anıtı**: “YURTTA SULH, CİHANDA SULH”, “VREDE IN HUIS, VREDE IN DE WERELD” (Türkçe ve Felemenkçe)

1.11. İSRAİL, Be'er Sheva, Atatürk Meydanı, **Atatürk Büstü**: “Yurtta Barış, Dünyada Barış”, “שלום בבית שלום בעולם”, “Peace at Home, Peace in the World” (Türkçe, İbranice, İngilizce)

1.12. İTALYA, Roma, **Atatürk Anıtı**: “Pace a Casa Pace Nel Mondo” (İtalyanca)

1.13. JAPONYA, Kushimoto Ertuğrul Şehitliği, **Atatürk Heykeli**: “Yurtta Sulh, Cihanda Sulh”, “世界の家庭の平和で平和” (Türkçe ve Japonca)

1.14. KOSTA RİKA, San José, BM Barış Üniversitesi, **Atatürk Büstü**: “YURTTA SULH, CİHANDA SULH”, “PEACE AT HOME, PEACE IN THE WORLD”, “PAZ EN EL PAIS, PAZ EN EL MUNDO” (Türkçe, İngilizce ve İspanyolca)

1.15. KUZEY MAKEDONYA, Bitola (Manastır), Askeri İdadî Şehir Müzesi, **Atatürk Anı Odası**: “YURTTA SULH, CİHANDA SULH”, “PEACE IN THE COUNTRY, PEACE IN THE WORLD”, “МИР ВО ЗЕМЈАТА, МИР ВО ЦЕТОТ” (Türkçe, İngilizce ve Makedonca)

1.16. KUZEY MAKEDONYA, Jupa, **Atatürk Heykeli**: “YURTTA SULH, CİHANDA SULH”, “МИР ВО ЗЕМЈАТА, МИР ВО ЦЕТОТ” (Türkçe ve Makedonca)

1.17. KÜBA, Havana, **Atatürk Büstü**: “YURTTA SULH, CİHANDA SULH”, “PAZ EN EL PAIS, PAZ EN EL MUNDO” (Türkçe ve İspanyolca)

1.18. MOLDOVA, Chişinău (Kişinev), **Atatürk Büstü**: “YURTTA BARIŞ, DÜNYADA BARIŞ”, “PACE ÎN TĂRĂ, PACE ÎN LUME!” (Türkçe ve Rumence)

1.19. PERU, Lima: **Atatürk Büstü**: “PAZ EN CASA, PAZ EN EL MUNDO” (İspanyolca)

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

1.20. ÜRDÜN, Salt, Salt Türk Şehitliği, **Atatürk'ün Kocatepe'deki Fotoğrafının Rölyefi: "YURTTA SULH, CİHANDA SULH" (Türkçe)**

2- **"Dışişlerinde dürüst ve açık olan siyasetimiz özellikle, barış düşüncesine dayanır."**

Atatürk, TBMM'nin 1.11.1929 tarihli oturumunda yaptığı konuşmasında şöyle demiştir: "...**Dışişlerinde dürüst ve açık olan siyasetimiz özellikle, barış düşüncesine dayanır. Uluslararası her hangi bir sorunumuzu, barış aracılığı ile çözmeye çalışmak, bizim çıkar ve anlayışımıza uyan, bir yoldur...**"²

Atatürk'ün bu konuşmasındaki özlü sözü; Ürdün, Salt **Türk Şehitliği** Müzesinde ve iki dilde (**Türkçe ve İngilizce**) yazılıdır. ("**Dışişlerinde dürüst ve açık olan siyasetimiz özellikle, barış düşüncesine dayanır.**", "Our straight and open policy in foreign relations is emphatically based on the idea of peace")

3- **Atatürk'ün Çanakkale Savaşlarında Gelibolu'da yaşamını yitirenlerin annelerine seslenişi:**

"Bu ülkenin toprakları üzerinde kanlarını döken kahramanlar!

Burada, dost bir vatanın toprağındasınız. Huzur ve dinginlik içinde uyuyunuz. Sizler, Mehmetçiklerle yan yana koyun koyunasınız. Uzak ülkelerden evlatlarını savaşa gönderen analar! Gözyaşlarınızı dindiriniz. Evlatlarınız bizim bağrımızdadır. Huzur içindedirler ve rahat uyuyacaklardır. Onlar bu topraklarda canlarını verdikten sonra, artık bizim evlatlarımız olmuşlardır."

İngilizcesi: "Those heroes who shed their blood and lost their lives! You are now lying in the soil of a friendly country. Therefore, rest in peace. There is no difference between the Johnnies and the Mehments to use where they lie side by side here in this country of ours. You, the mothers who sent their sons from faraway countries, wipe away your tears; your sons are now lying in our bosom, and are in peace. After having lost their lives on this land, they have become our sons as well."

Çanakkale Savaşlarında yaşamını yitiren "ANZAC"³ (Anzak) askerlerinin anneleri, çocuklarının cenazelerinin kendi ülkelerine getirilmesini istemişlerdir. Atatürk'ün **Çanakkale Savaşlarında Gelibolu'da yaşamını yitirenlerin annelerine seslenişi**, onların bu istekleri konusunda, 1934 yılında dönemin içişleri bakanı ve

² TBMM Zabıt Ceridesi, Cilt: 13, 1-XI – 1929, "Reisicumhur Gazi Hazretlerinin nutukları.

³ ANZAC (Anzak), Birinci Dünya Savaşı sırasında Britanya İmparatorluğu'nun ordusunda savaşan, Avustralyalı ve Yeni Zelandalı askerlerden oluşan kolordunun (Australian and New Zealand Army Corps) baş harflerinden oluşan kısaltmadır.

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

Çanakkale valisine ilettiği söylevleri ile yurtdışındaki basına verdiği demeçlerden derlenmiştir.

Atatürk'ün ANZAC Annelerine Mektubu / Seslenişi olarak da bilinen bu seslenişi 4 ülkenin 18 farklı yerinde yazılıdır:

3.1. AVUSTRALYA, Albany, **Mustafa Kemal Atatürk Sculpture (Mustafa Kemal Atatürk Heykeli):- (İngilizce)**

3.2. AVUSTRALYA, Auburn, Australian Turkish Friendship Wall (**Avustralya Türk Dostluk Duvarı**) - (İngilizce)

3.3. AVUSTRALYA, Bayside, Hampton "Hampton RSL Gallipoli Memorial, (**Hampton RSL Gallipolu Anıtı**)" - (İngilizce)

3.4. AVUSTRALYA, Brisbane, Gallipoli Memorial (**Brisbane Gallipoli Anıtı**) – (Türkçe ve İngilizce)

3.5. AVUSTRALYA, Campbell, **Mustafa Kemal Atatürk Monument (Mustafa Kemal Atatürk Anıtı)** – (İngilizce)

3.6. AVUSTRALYA, Hobart, Turkish Memorial (**Türk Anıtı**)- (İngilizce)

3.7. AVUSTRALYA, Kuzey Adelaide, **Ataturk's Tribute Memorial (Atatürk'e Saygı Anıtı)** – (Türkçe ve İngilizce)

3.8. AVUSTRALYA, McLaren Vale, Gallipoli Memorial (**Gelibolu Anıtı**) – (İngilizce)

3.9. AVUSTRALYA, Maryborough, **Atatürk Anıtı** – (İngilizce)

3.10. AVUSTRALYA, Melbourne, Australien-Turkish Friendship Memorial (**Avustralya-Türkiye Dostluk Anıtı**) – (Türkçe ve İngilizce)

3.11. AVUSTRALYA, Oberon, **Ataturk Stone (Atatürk Taşı Anıtı)** – (İngilizce)

3.12. AVUSTRALYA, Sydney-Auburn, Türkevi, **Atatürk Büstü** – (İngilizce)

3.13. İNGİLTERE (Birleşik Krallık), Staffordshire, Burton, National Memorial Arboretum, **Çanakkale Anıtı** - (Türkçe ve İngilizce)

3.14. KANADA, Halifax, Canadian Museum of Immigration at Pier 21, **Atatürk Anıtı** – (İngilizce)

3.15. KANADA, St. John's, **Çanakkale Ruhu Anıtı** – (İngilizce ve Türkçe)

3.16. YENİ ZELANDA, Wellington, **Ataturk Memorial Park (Atatürk Hatıra Parkı)** – (İngilizce)

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

3.17. YENİ ZELANDA, Parnell, Auckland War Memorial (**Savaş Müzesi**) – **(İngilizce)**

3.18. YENİ ZELANDA, Wellington, Pukeahu Ulusal Savaş Anıtı Parkı, **Türkiye Anıtı** – **(İngilizce)**

4- “Ulusun yaşamı tehlikeyle karşı karşıya kalmadıkça savaş bir cinayettir.”

Yaşamının önemli bir bölümü savaş meydanlarında geçen **Atatürk**, her fırsatta barışa vurgu yapıyor, savaşa karşı olduğunu belirtiyordu. Örneğin, 16 Mart 1923'te Adana çiftçileriyle konuşmasında şöyle demiştir: “**Ne olursa olsun, şu veya bu sebepler için milleti harbe sürüklemek taraftarı değilim. Harp zaruri ve hayati olmalı. Hakiki kanaatim şudur: Ben milleti harbe götürünce vicdanımda azap duymamalıyım. ‘Öldüreceğiz’ diyenlere karşı ‘ölmeyeceğiz’ diye harbe girebiliriz. Lakin millet hayatı tehlikeye maruz kalmadıkça, harp bir cinayettir.**” (ATABE, C. 15, s.215)⁴

Atatürk'ün bu konuşmasındaki özlü sözü; KUZEY MAKEDONYA, Ulusal Kültür Anıtlarını Koruma Enstitüsü ve Müze Biotala, “**Atatürk Anı Odası**”nda ve üç dilde (**Türkçe, İngilizce ve Makedonca**) yazılıdır. (“ULUSUN YAŞAMI TEHLİKEYLE KARŞI KARŞIYA KALMADIKÇA SAVAŞ BİR CİNAYETTİR.”, "WAR IS A MURDER AS LONG AS THE LIFE OF THE NATION DOESN'T COME FACE TO FACE WITH DANGER.", "СЕ ДОДЕКА ЖИВОТОТ НА НАЦИЈАТА НЕ Е ИЗЛОЖЕН НА ОПАСНОСТ ВО ЈНАТА Е ЗЛОЧИН."(1923))

5- “Dünya vatandaşları kıskançlık, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde eğitilmelidir.”

Atatürk, 1935 yılında dünya barışının sağlanmasının temel öğelerini ve bunda eğitimin rolünü şöyle vurgulamıştı: “...Eğer devamlı barış isteniyorsa insanların, insan kütlelerinin durumlarını iyileştirecek uluslararası önlemler alınmalıdır. İnsanlığın bütününün refahı, açlık ve baskının yerine geçmelidir. **Dünya vatandaşları haset, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak biçimde eğitilmelidirler.**”⁵

Atatürk'ün bu konuşmasındaki özlü sözü; KUZEY MAKEDONYA, Ulusal Kültür Anıtlarını Koruma Enstitüsü ve Müze Biotala, “**Atatürk Anı Odası**”nda ve üç dilde (**Türkçe, İngilizce ve Makedonca**) yazılıdır. (“DÜNYA VATANDAŞLARI KISKANÇLIK, AÇGÖZLÜLÜK VE KİNDEN UZAKLAŞACAK ŞEKİLDE EĞİTİLMELİDİR.”, "THE CITIZENS

⁴ Sözcü, .sozcu.com.tr, Sinan Meydan: “Atatürk'ün Barış Projesi”, 28 Şubat 2022

⁵ Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, <https://atamdergi.gov.tr/ozet/335/tur>, Ünsal Yavuz: “Atatürk'te Ulusal ve Kavramsal Boyutlarıyla “Barış” Kavramı”, Kasım 1989, Cilt VI - Sayı 16

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

OF THE WORLD SHOULD BE EDUCATED IN A MANNER SO THAT THEY WILL AVOID HAVING CONTACT WITH ENVY, JEALOUSY, GREED AND GRUDGES." , "ГРАЃАНИТЕ НА СВЕТОТ ТРЕБА ДА БИДАТ ЕДУЦИРАНИ НА ТОЈ НАЧИН ШТО ЌЕ БИДАТ ОСЛОБОДЕНИ ОД ЗАВИСТ, ЛАКОМОСТ И ГНЕВ." (1935))

6- "Yaşamda en gerçek yol gösterici bilim ve tekniktir."

Atatürk, 24 Eylül 1924'te, Samsun'da Ticaret Okulunda öğretmenlerin verdiği çay ziyafetinde yaptığı konuşmada şöyle demiştir: "Efendiler, dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, yaşam için, başarı için en gerçek yol gösterici bilimdir, tekniktir. Bilim ve tekniğin dışında yol gösterici aramak aymazlıktır, cahilliktir, sapkınlıktır..."⁶

Atatürk'ün bu konuşmasındaki özlü sözü iki ülkede yazılıdır:

6.1. ALMANYA, Wuppertal, **Atatürk Büstü**: "HAYATTA EN HAKİKİ MÜRŞİT İLİMDİR" biçiminde yazılıdır. (Türkçe)

6.2. KUZZEY MAKEDONYA, Bitola (Manastır), Askeri İdadî Şehir Müzesi, **Atatürk Anı Odası**: "DÜNYADA HER ŞEY İÇİN, UYGARLIK İÇİN, YAŞAM İÇİN, BAŞARI İÇİN EN GERÇEK YOL GÖSTERİCİ BİLİM VE TEKNİKTİR.", "SCIENCE AND TECHNOLOGY ARE THE TRUEST GUIDES FOR EVERY THING IN THE WORLD, FOR CIVILIZATION FOR LIFE AND FOR SUCCESS", "НАУКАТА И ТЕХНОЛОГИЈАТА СЕ ВИСТИНСКИТЕ ПАТОКАЗИ ЗА ЦИВИЛИЗАЦИЈАТА, ЖИВОТОТ И УСПЕХОТ; ЗА СЕ ВО ЖИВОТОТ" (1924) (Türkçe, İngilizce ve Makedonca)

7- "Benim manevi mirasım bilim ve akıldır."

Atatürk, dönemin (1932-1933) Millî Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip'in yönelttiği bir soruyu şöyle yanıtlamıştır: "Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır. Zaman hızla ilerliyor, ulusların, toplumların, kişilerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve bilimin gelişimini yadsımak olur. Benim Türk ulusu için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve bilimin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçım olurlar."⁷

Atatürk'ün bu yanıtında geçen özlü sözü; KÜBA, Boyeros, **Atatürk Büstü** kaidesinde ve iki dilde (Türkçe ve İspanyolca) yazılıdır. ("Ben manevi miras olarak

⁶ Sinan Meydan, @SMEYDAN (X), 22 Eylül 2023, erişim: 14.05.2024

⁷ Yaşar Özüçetin, "Atatürkçü Düşünce Sistemi", GÜ Kırşehir Eğitim Fakültesi, cil:6, sayı:1, (2005), s:61-62; (İsmet Giritli, "Atatürk İdeolojisi" alıntı dipnotuyla), erişim: 16.05.2024

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir dondurulmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır.", "...Yo no dejo cono patrimonia moral ninguna regla fija y establecida, ningún versiculo. Mi patrimonio moral es ciencia e inteligencia.")

8- "Öğretmenler! Yeni kuşak sizin eseriniz olacaktır."

Atatürk, 25.8.1924'te Öğretmenler Birliği Kongresi üyelerine şöyle seslenmiştir: "Öğretmenler! Yeni kuşağı, Cumhuriyetin öz verili öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz, yeni kuşak sizin eseriniz olacaktır. Eserin değeri, sizin beceriniz ve özveriniz derecesiyle orantılı olacaktır."⁸

Atatürk'ün bu seslenişte geçen özlü sözü; MOĞOLİSTAN, Ulan Batur, **Mustafa Kemal Atatürk Okulu** Atatürk Köşesi, **Atatürk Büstü** kaidesinde ve **Moğolca** olarak yazılıdır. ("БАГШ НАРАА ШИНЭ ҮЕИЙНХЭН ТА БҮХНИЙ БҮТЭЭЛ БАЙХ БОЛНО")

9- "Bütün Umudum Gençliktedir!"

Atatürk, 1919 yılındaki bir konuşmasında şöyle der: "...Zaten her şey unutulur. Fakat biz her şeyi gençliğe bırakacağız. O gençlik ki hiçbir şeyi unutmayacaktır; geleceğin ışık saçan çiçekleri onlardır. **Bütün umudum gençliktedir!**"⁹

Atatürk'ün bu konuşmasında geçen özlü sözü; KUZEY MAKEDONYA, İstudenican, Dolno Kolichani, **Mustafa Kemal Atatürk İlköğretim Okulu, Atatürk Büstü** kaidesinde ve Türkçe olarak yazılıdır. ("Bütün Ümidim Gençliktedir")

10- "Ey yükselen yeni kuşak! Cumhuriyeti biz kurduk; onu yükseltecek ve devam ettirecek sizsiniz!"

Atatürk, 1924 yılındaki bir konuşmasında şöyle der: "Gençler! Cesaretimizi kuvvetlendiren ve devam ettiren sizsiniz. Siz, almakta olduğunuz eğitim ve kültür ile insanlık meziyetinin, vatan sevgisinin, fikir özgürlüğünün en değerli simgesi olacaksınız. **Ey yükselen yeni kuşak! Gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk; onu yükseltecek ve devam ettirecek sizsiniz!**" (Atatürk'ün S.D.II, s.182)¹⁰

Atatürk'ün bu konuşmasındaki özlü sözü; PAKİSTAN, Larkana, **Mustafa Kemal Atatürk Anıt Kulesi**'nde ve **İngilizce** olarak yazılıdır. ("O rising new generation the future is yours. We founded the republic. You are the ones to elevate it and keep it alive.")

⁸ atamdergi.gov.tr, Yahya Akyüz "Atatürk'ün Türk Eğitim Tarihindeki Yeri", s.79, erişim: 15.05.2024

⁹ **Atatürk Araştırma Merkezi**, atam.gov.tr/turk-gencligi/, "Ümit kaynağı gençlik", 27.06.2023, erişim: 27.06.2024

¹⁰ **Atatürk Araştırma Merkezi**, atam.gov.tr/turk-gencligi/, "Türk Gençliği", ", 27.06.2023, erişim: 15.07.2024

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

11- “Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir.”

Atatürk'ün bu özlü sözü, Türk milleti adına Türkiye'nin kuruluşunu ilân eden Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin dayanağını oluşturan temel bir ilkedir. Aynı zamanda 1921 tarihli T.C. Anayasasının birinci maddesi olan bu ilke tüm Anayasalarda yer almıştır.

Atatürk'ün bu özlü sözü dünyada iki ülkede yazılıdır:

11.1. PAKİSTAN, Larkana, Mustafa Kemal Atatürk Anıt Kulesi: “Sovereignty belongs unconditionally and without restriction to the Nation” biçiminde yazılıdır. (İngilizce)

11.2. KUZEY MAKEDONYA, Bitola (Manastır), Askeri İdadî Şehir Müzesi, Atatürk Anı Odası: (“EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ ULUSUNDUR.”, “UNCONDITIONAL, UNRESTRICTED SOVEREIGNTY BELONGS TO THE NATION.”, “СУВЕРЕНИТЕТОТ, АПСОЛУТНО И БЕЗУСЛОВНО, МУ ПРИПАГА НА НАРОДОТ.” 1935) (Türkçe, İngilizce ve Makedonca)

12- “Biz yaşam ve bağımsızlık isteyen ulusuz ve yalnız ve ancak bunun için yaşamımızı hiçe sayarız.”

Atatürk, gücünün sınırlarını bilmiş ve hedeflerini ona göre şekillendirmiştir. Dış siyaseti de gerçekçilik temeline oturtmuş ve 1921 tarihinde şöyle demiştir: “Büyük hayaller peşinden koşan, yapamayacağımız şeyleri yapar gibi görünen sahtekâr insanlardan değiliz. Büyük ve hayalî şeyleri yapmadan yapmış gibi görünmek yüzünden bütün dünyanın düşmanlığını, kötü niyetini, kinini bu memleketin ve milletin üzerine çektik. Biz Panislâmizm yapmadık; belki “Yapıyoruz, yapacağız!” dedik. Düşmanlar da “Yaptırmamak için bir an evvel öldürelim!” dediler. Panturanizm yapmadık, “Yaparız, yapıyoruz!” dedik, “Yapacağız!” dedik ve yine “Öldürelim!” dediler. Bütün dava bundan ibarettir. Bütün dünyaya korku ve telâş veren kavram bundan ibarettir. Biz böyle, yapmadığımız ve yapamadığımız kavramlar üzerinde koşarak düşmanlarımızın sayısını ve üzerimize olan baskılarını artırmaktan ise doğal duruma, geçerli duruma dönelim; haddimizi bilelim. **Biz yaşama ve bağımsızlık isteyen milletiz. Ve yalnız ve ancak bunun için yaşamımızı esirgemededen veririz!** (Atatürk'ün S.D. I, s. 195 -196)”¹¹

Atatürk'ün bu konuşmasındaki özlü sözü; Kuzey Makedonya'daki Ulusal Kültür Anıtlarını Koruma Enstitüsü ve Müze Biotala'daki “Atatürk Anı Odası”nda ve üç dilde (Türkçe, İngilizce ve Makedonca) yazılıdır. (“BİZ YAŞAM VE BAĞIMSIZLIK

¹¹ Atatürk Araştırma Merkezi, <https://atam.gov.tr/dis-siyaset/>, “Dış Siyaset”, 27 Haziran 2023

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

İSTEYEN ULUSUZ VE YALNIZ VE ANCAK BUNUN İÇİN YAŞAMIMIZI HİÇE SAYARIZ.",
"WE ARE THE NATION THAT WANTS LIFE AND INDEPENDENCE SO ONLY
FOR THIS WE DIE.", "НИЕ СМЕ НАЦИЈА КОЈА ЈА САКА СЛОБОДАТА И ЗА
НЕА ЖИВОТОТ ГО ДАВА.")

13- "Bence, bir ulusta şerefın, onurun, namusun ve insanlığın sürekli olarak bulunabilmesi kesinlikle o ulusun özgürlük ve bağımsızlığına sahip olabilmesiyle olanaklıdır."

Özgürlük ve bağımsızlık aşığı Atatürk, 1921 yılında şöyle der: "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben, milletimin ve büyük atalarımın en değerli mirasından olan bağımsızlık aşkı ile yaratılmış bir adamım! Çocukluğumdan bugüne kadar ailevî, özel ve resmî yaşamımın her evresini yakından tanıyanlarca bu aşkımla bilinir. **Bence bir millette şerefın, saygınlığın, namusun ve insanlığın yerleşmesi ve yaşaması, kesinlikle o milletin özgürlük ve bağımsızlığına sahip olmasına bağlıdır.**

Ben kendim, bu saydığım özelliklere çok önem veririm ve bu özelliklerin kendimde varlığını iddia edebilmek için milletimin de aynı özellikleri taşımasını şart ve esas bilirim. Ben yaşayabilmek için kesinlikle bağımsız bir milletin evlâdı kalmalıyım! Bu sebeple millî bağımsızlık, bence bir yaşam sorunudur. Millet ve memleketin çıkarları gerektirdiği takdirde insanlığı oluşturan milletlerden her biriyle uygarlık gereğinden olan dostluk ve siyaset ilişkilerini, büyük bir duyarlılıkla takdir ederim. Ancak, benim milletimi tutsak etmek isteyen herhangi bir milletin de bu arzusundan vazgeçinceye kadar amansız düşmanıyım! (Atatürk'ün S.D.111., s.24)¹²

Bu metin içinde yer alan Atatürk'e ait **özlü söz**; KUZZEY MAKEDONYA, Bitola (Manastır), Askeri İdadî Şehir Müzesi, "Atatürk Anı Odası"nda ve üç dilde (**Türkçe, İngilizce ve Makedonca**) yazılıdır. ("BENCE, BİR ULUSTA ŞEREFİN, ONURUN, NAMUSUN VE İNSANLIĞIN SÜREKLİ OLARAK BULUNABİLMESİ KESİNLİKLE O ULUSUN ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIĞINA SAHİP OLABİLMESİYLE OLANAKLIDIR.", "IN MY OPINION, TO HAVE HONOUR AND HUMANITY FOREVER ARE POSSIBLE AS LONG AS THAT NATION HAS IT'S FREEDOM AND INDEPENDENCE.", "СПОРЕД МОЕ МИСЛЕЊЕ, ГОРДОСТА, ЧЕСТА И ЧОВЕЧНОСТА КАЈ ЕДНА НАЦИЈА СЕ МОЖНИ САМО АНД ТАА Е СЛОБОДНА И НЕЗАВИСНА." (1921))

¹² Atatürk Araştırma Merkezi, <https://atam.gov.tr/ataturke-gore-ataturk/> "Atatürk'e Göre Atatürk", 27 Haziran 2023, erişim: 04.08.2024

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

14- “Tam bağımsızlık, ancak ekonomik bağımsızlıkla olanaklıdır.”

Atatürk, ekonomik bağımsızlık ve dış borçlanma için 1922’de şöyle demiştir: “Bugünkü savaşlarımızın amacı, tam bağımsızlıktır. Bağımsızlığın tamlığı ise ancak malî bağımsızlık ile mümkündür. Bir devletin maliyesi bağımsızlıktan mahrum olunca, o devletin bütün hayatî kuruluşlarında bağımsızlık felce uğramıştır. Çünkü her devlet organı ancak malî kuvvetle yaşar. Malî bağımsızlığın korunması için ilk koşul, bütçenin ekonomik yapı ile orantılı ve denk olmasıdır. Bu nedenle, devlet yapısını yaşatmak için dışarıya başvurmaksızın memleketin gelir kaynaklarıyla yönetimi temin çare ve önlemlerini bulmak, gereklidir ve mümkündür. En üst derecede tutumluluk, millî özelliğimiz olmalıdır... Biz, bayındırlığı, üretimi ve halkın refahını temin edecek, gelir kaynaklarımızı geliştirecek verimli borçlanmalara taraftarız. (Atatürk’ün S.D.I, s. 222-223)”¹³

Atatürk’ün buradaki **özlü sözü**; KUZHEY MAKEDONYA, Bitola (Manastır), Askeri İdadî Şehir Müzesi, “Atatürk Anı Odası”nda ve üç dilde (**Türkçe, İngilizce ve Makedonca**) yazılıdır. (“TAM BAĞIMSIZLIK, ANCAK EKONOMİK BAĞIMSIZLIKLA OLANAKLIDIR.”, “FULL INDEPENDENCE IS ONLY POSSIBLE WITH ECONOMIC INDEPENDENCE.”, “ЦЕЛОУАТА НЕЗАВИСНОСТ Е МОЖНА САМО СО ЕКОНОМСКА НЕЗАВИСНОСТ. (1922))

15- “Millete efendilik yoktur; hizmet etme vardır. Bu millete hizmet eden, onun efendisi olur.”

Atatürk, 1921 tarihli konuşmasındaki “**Millete efendilik yoktur; hizmet etme vardır. Bu millete hizmet eden, onun efendisi olur.**” (Atatürk’ün S.D.I, s. 195)¹⁴ özlü sözü; PAKİSTAN, Larkana, **Mustafa Kemal Atatürk Anıt Kulesi**’nde ve **İngilizce** olarak yazılıdır. (“You cannot rule the nation. You can only serve the nation”)

16- “Millî varlığın temeli, millî bilinç ve millî birliktir.”

Atatürk, 1936 yılındaki bir konuşmasında şöyle demiştir: “Millî varlığın temeli yıllar geçtikçe, millî ülkü verimleri, güvenle çalışmada, ilerleme hevesinde, millî birlik ve millî irade şeklinde, daha iyi gözlere çarpmaktadır. Bu, bizim için çok önemlidir; çünkü **biz esasen millî varlığın temelini, millî bilinçte ve millî birlikte görmekteyiz.**” (Atatürk’ün S.D.I, s. 372)¹⁵

¹³ Atatürk Araştırma Merkezi, <https://atam.gov.tr/ekonomi-ve-kalkinma/>, “Ekonomi ve Kalkınma”, 27 Haziran 2023, erişim: 05.08.2024

¹⁴ Atatürk Araştırma Merkezi, atam.gov.tr/siyaset-bilimi-ve-devlet-yonetimi/, “Siyaset Bilimi ve Devlet Yönetimi”, 27 Haziran 2023, erişim: 15.07.2024

¹⁵ Atatürk Araştırma Merkezi, atam.gov.tr/milliyetcilik-milli-birlik-ve-beraberlik/, “Milliyetçilik, Millî Birlik ve Beraberlik”, 27.06.2023, erişim: 15.07.2024

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

Atatürk'ün bu konuşmasında geçen özlü sözü; PAKİSTAN, Larkana, **Mustafa Kemal Atatürk Anıt Kulesi**'nde ve **İngilizce** yazılıdır. ("The foundation of our national existence is in National consciousness and National unity")

17- "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür."

Atatürk, 1935 tarihli konuşmasında diyor ki: "**Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür.** Bu sözü burada ayrıca izaha lüzum görmüyorum. Çünkü bu, Türkiye Cumhuriyeti'nin okullarında birçok vesilelerle eser halinde tespit edilmiştir.

Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden mana çıkarmak, intibah almak, düşünmek, zekâyı terbiye etmektir... Yine insan, enerjisiyle ve fakat tabiatın ona iltifat edildikçe tükenmez yardımıyla, yükselen, genişleyen insan zekâsı hudutsuz kavrayış anlamında "insanım" diye bir vasf-ı mahsus olur [özel bir nitelik kazanır]... (İnan 1984 s.271-272)"¹⁶

Atatürk'ün bu konuşmasındaki özlü sözü; KUZEY MAKEDONYA, Ulusal Kültür Anıtlarını Koruma Enstitüsü ve Müze Biotala, "**Atatürk Anı Odası**"nda ve üç dilde (**Türkçe, İngilizce ve Makedonca**) yazılıdır. "TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN TEMELİ KÜLTÜRDÜR.", "THE VERY BASIS OF THE TURKISH REPUBLIC IS CULTURE", "КУЛТУРАТА Е ТЕМЕЛОТ НА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА."

18- "Ne mutlu Türk'üm diyene!"

Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin 10. kuruluş yıldönümü törenlerinde yaptığı konuşmasını (10. Yıl Nutku (Söylevi)) şöyle bitirir: "...Türk Milleti! Ebediyete akıp giden her on yılda, bu büyük millet bayramını daha büyük şereflerle, saadetlerle, huzur ve refah içinde kutlamayı gönülden dilerim. **Ne Mutlu Türk'üm Diyene!**"¹⁷

Atatürk'ün bu söylevindeki özlü sözü; ROMANYA, Köstence, Romanya Müslüman Tatar Türkleri Demokrat Birliği Yerleşkesi, **Atatürk büstü** kaidesinde ve **Türkçe** olarak yazılıdır. ("NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE")

19- "Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı hep bir ırkın evlâtları, hep aynı cevherin damarlarıdır."

Atatürk, 1932 yılında "DİYARBEKİR" adındaki gazeteğe verdiği demeçte söylediği¹⁸ bu özlü söz; KUZEY MAKEDONYA, Bitola (Manastır), Askeri İdadî Şehir

¹⁶ Eğitim Dergisi, egitisim.gen.tr, İkrâm Çınar: "Cumhuriyetin Temeli Ne?", Sayı 16, Ağustos 2007

¹⁷ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ktb.gov.tr, 10. Yıl Nutku ONUNCU YIL SÖYLEVİ (NUTKU), erişim: 16.05.2024

¹⁸ Kürşad Zorlu, <https://x.com/zorlu77/status/1252317791383949312> @zorlu77, "Mustafa Kemal Atatürk'ün 1932 yılında gazeteğe verdiği demeç ve manşetteki ifadesi:...", Apr 20, 2020, erişim:05.08.2020

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

Müzesi, “Atatürk Anı Odası”nda ve üç dilde (**Türkçe, İngilizce ve Makedonca**) yazılıdır. (“DİYARBAKIRLI, VANLI, ERZURUMLU, TRABZONLU, İSTANBULLU, TRAKYALI VE MAKEDONYALI HER BİR İRKİN EVLATLARI, HEP AYNI CEVHERİN DAMARLARIDIR.”, “FROM DİYARBAKIR, VAN ERZURUM, TRABZON, İSTANBUL TRAKYA, MACEDONIA, WE ARE ALL THE GONS OF THE SAME GENDER WE ARE ALL THE VESSELS OF THE SAME BODY”, “БЕЗ РАЗЛИКА ДАЛИ СМЕ ОБ ДИЈАРБАКИР, ВАЊ, ЕРЗУРУМ ТРАБЗОН, ИСТАНБУЛ, ТРАКИЈА ИЛИ ОД МАКЕДОНИЈА СИТЕ СМЕ ДЕЦА ОД ЕДЕН ИСТ РОД, СИТЕ СМЕ ЖИЛИ ОД ИСТО ТЕЛО”

20- “Azerbaycan halkının sevinci sevincimiz, kederi kederimizdir.”

Atatürk, Azerbaycan Elçisi İbrahim Abilof’un 14 Ekim 1921’de güven mektubunu verirken yaptığı konuşmaya verdiği yanıtta şöyle der: “**Azerî Türklerinin dertleri kendi dertlerimiz ve sevinçleri kendi sevinçlerimiz gibi olduğu için onların dileklerine ulaşmaları, özgür ve bağımsız olarak yaşamaları bizi çok sevindirir.**”

Atatürk’ün bu konuşmasındaki özlü sözü, Nahçıvan ve Azerbaycan’daki yerlerde yazılıdır:

20.1. ANAHCIVAN ÖZERK CUMHURİYETİ (AZERBAYCAN), Nahçıvan, **Atatürk Büstü** kaidesinde ve **Türkçe** olarak yazılıdır. (“**Azerbaycan halkının sevinci sevincimiz, kederi kederimizdir**”)

20.2. AZERBAYCAN, Bakü, **Mustafa Kemal Atatürk Anıtı** alanı içinde “**Azərbaycanın kədəri bizim kədərimiz, sevinci sevincimizdir**” biçiminde yazılıdır. (**Azerbaycan Türkçesi**)

21- “Yurt sevgisi ona hizmetle ölçülür.”

Romanya’nın Mecidiye kentindeki **Atatürk Büstü** kaidesinde yazılı olan “**VATAN SEVGİSİ ONA HİZMETLE ÖLÇÜLÜR**” sözü ise Atatürk’e ait söz olarak kullanılmıştır.

Ancak; Atatürk’ün bu sözü ne zaman ve nerede söylediğine yönelik, açık kaynaklarda kesin bir bilgi bulunamamıştır. Bu söz yerine ve yine Atatürk’e ait olarak kullanılan “**Vatanını en çok seven, görevini en iyi yapandır**” sözünün de Atatürk’e değil, eski Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Ergin Celasin’e ait olduğu belirtilmektedir.¹⁹

¹⁹ Haber Türk, haberturk.com, Fatih Altaylı “Atatürk Değil Celasin” (Celal Şengör’ü kaynak göstererek), 02.12.2021, erişim:16.05.2024

Yurtta Barış, Dünyada Barış
K. Atatürk

Atatürk'ün açıklanan özlü sözlerinden ikisi olan **“Yurtta Barış, Dünyada Barış”** ve **“Gelibolu’da Yaşamını Yitirenlerin Annelerine Seslenişi”** dünyada en çok bilinen ve benimsenen iki özlü sözüdür.

Atatürk’e göre, insanlığın gerçek kurtuluşu barıştan geçmektedir. **“Yurtta Barış, Dünyada Barış”** ilkesi; Atatürk'ün, barışın yalnızca Türk Ulusunun değil, öbür ulusların da gerçek mutluluk ve gönenci için mutlaka egemen kılınması gereken bir politikaya²⁰ olan inancıdır.

Atatürk'ün barışa verdiği değerin bir başka anlatımı olan **“Gelibolu’da Yaşamını Yitirenlerin Annelerine Seslenişi”** de Atatürk'ün insancılığının ve hoşgörüsünün göstergesidir.

Atatürk'ün dünyanın çeşitli yerlerinde yazılı özlü sözleri ve diğer Atatürk simgeleri; ülke yönetici ve halkları ile o ülkelerdeki Türk topluluklarının Atatürk'e olan sevgi ve saygılarının sonucudur. Çünkü **Atatürk, dünyanın en büyük devlet adamı ve en iyi vizyoner önderidir.**

²⁰ atamdergi.gov.tr, M. Vehbi Tanfer “Atatürk ve Barış”, erişim: 13.05.2024